

Nr 98.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående användandet av överskott å medel, som anvisats till statsbanan genom övre Norrland; given Stockholms slott den 13 maj 1914.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att det å anslaget till statsbanan genom övre Norrland uppkomna överskott 152,462 kronor 81 öre må överföras till anslaget till statsbanan Krylbo—Örebro att i mån av behov användas till täckande av brist å detta anslag.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 maj 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden HASSELROT,
 VON SYDOW,
 friherre. BECK-FRIIS,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VANNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

I underdånig skrivelse den 18 december 1913 har järnvägsstyrelsen gjort framställning om användandet av uppkommet överskott å de till stambanan genom övre Norrland anvisade medlen.

Framställning i detta ämne gjordes ursprungligen av järnvägsstyrelsen redan i skrivelse den 30 september 1902. Med förmälan, att behållningen å det till stambanan genom övre Norrland anvisade anslaget, efter utbetalande av vissa gratifikation, uppginge till 157,059 kronor 94 öre, framhöll styrelsen, att detta belopp lämpligen borde användas till täckande av uppkommen brist i anslaget till statsbanan Krylbo—Örebro.

Järnvägsstyrelsen anförde bland annat följande:

Järnvägs-
styrelsens
skrivelse
den 30 sept.
1902.

»Vad beträffar ovan angivna, för statsbanan Krylbo—Örebro uppkomna brist, får styrelsen, under erinran att styrelsen i underdånig skrivelse den 28 december 1899 uppgivit, att enligt då upprättat kostnadsförslag för fullbordandet av berörda statsbana krävdes utöver anvisade medel ett belopp av 1,670,000 kronor, däri inberäknad en summa av 100,000 kronor för vidtagande av vissa åtgärder i avseende å Krylbo bangård till trafiksäkerhetens betryggande och för utvidgning av bangårdsområdet, i underdånighet meddela, att styrelsen, som vid tiden för upprättandet av nämnda kostnadsförslag hade all anledning förutsätta, att en nedgång i de höga arbets- och materialpriser, som vid samma tid gällde, skulle därefter äga rum, beräknat kostnaderna för återstående arbeten å banan under ovan angivna förutsättning, men att, då nedgång i berörda priser icke inträffat till den utsträckning, styrelsen antagit, de beräknade kostnaderna för samma arbeten, till vilkas utförande riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag anvisat 1,670,000 kronor, icke kunnat begränsas till detta belopp, samt att enligt en av vederbörande arbetschef verkställd utredning ytterligare ett belopp av omkring 178,000 kronor erfordras, oavsett vad som tilläventyrs kan, enligt vad nedan omförmäles, åtgå för gottgörelse av med statsbanans Krylbo—Örebro byggnadsmedel förskotterade 79,959 kronor 39 öre. Styrelsen håller dock före, att det erforderliga beloppet för utförande av återstoden av de arbeten, som ingingo uti den kostnadsberäkning, vilken låg till grund för styrelsens underdåniga framställning om förenämnda fyllnadsanslag, 1,670,000 kronor, icke behöver överstiga ungefär det belopp, som enligt ovanstående beräknas bliva disponibelt vid stambanan genom övre Norrland.

Ifrågavarande brist i fyllnadsanslaget drabbar företrädesvis följande huvudgrupper av arbeten, nämligen: jordarbeten, brobyggnader, bangårdsanläggningar, husbyggnader, spårläggning samt ballastning. Därtill kommer, att jämväl kostnaderna för förvärvandet av den för Krylbo stations utvidgning erforderliga mark, för vilken utvidgning jämte annat arbete, såsom ovan nämnts, 100,000 kronor anvisats, hava icke oväsentligt ökats utöver de beräknade, beroende därpå att berörda förvärv icke kunnat, på sätt man förutsatt, vinnas genom godvillig överenskommelse, utan måst ske genom expropriation.

Slutligen får styrelsen tillkännagiva, att styrelsen, såsom jämväl ovan anmärkts, med för statsbanan Krylbo—Örebro avsedda byggnadsmedel förskottsvis utbetalt 79,959 kronor 39 öre ej mindre för husflyttningar m. m., som enligt styrelsens förmenande böra jämlikt av Kungl. Maj:t och riksdagen uppställda villkor för utgående av anslag till anläggning av sagda bana gäldas av vederbörande landsting, kommuner och enskilde, än även för anläggning av vägport för Vansbro—Ängelsbergs järnvägs framdragande under samma statsbana, beträffande vilka utbetalningar rättegång dels redan blivit inledd dels kommer att väckas, samt att ovanberörda 79,959 kronor 39 öre äro för banans fullbordande erforderliga.»

På grund av vad styrelsen sålunda anfört, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte, bland annat, medgiva, dels att återstoden av ovan nämnda överskott finge, i överensstämmelse med vad som ägt rum vid annan järnvägsbyggnad, överföras till statsbanan Krylbo—Örebro samt användas till täckande av å anslaget till denna senare bana uppkommen brist, dels ock att ovan omförmälda förskott å 79,959 kronor 39 öre bleve

i början av år 1903 statsbanan Krylbo—Örebro gottgjorda vare sig av tillgängliga trafikmedel eller ock på annat sätt, varom Kungl. Maj:t kunde pröva skäligen besluta.

Genom nådigt brev den 12 december 1902 fann emellertid Kungl. Maj:t, som ansåg överskottet å de till stambanan genom övre Norrland anvisade medlen icke kunna utan riksdagens medgivande användas till täckande av den å anslaget till statsbanan Krylbo—Örebro uppkomna bristen och för det dåvarande, innan genom laga kraft vunnna dom eller annorledes visat sig, huru mycket av ovannämnda förskott kunnat återvinnas, samt i övrigt slutlig utredning om bristens belopp blivit förebragt, ej ville göra framställning till riksdagen om disposition för statsbanan Krylbo—Örebro av berörda överskott, styrelsens ovannämnda hemställan ej föranleda annat yttrande, än att styrelsen ägde att fortfarande balansera såväl omförmälda förskott, som vad i övrigt för fullbordandet av statsbanan Krylbo—Örebro utöver därtill anslagna medel använts och, sedan slutlig utredning om beloppet av den å anslaget uppkomna bristen vunnits, anmäla beloppet till ersättning.

Ehuru väl slutlig utredning om beloppet av ifrågavarande brist för närvarande icke föreligger på grund därav, att några av de utav järnvägsstyrelsen anhängiggjorda rättegångar rörande viss del av ovanberörda, förskottsvis utbetalda belopp ännu äro på domstols prövning beroende, har styrelsen dock ansett sig böra i underdånighet ånyo underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning och i detta ändamål ingivit förenämnda skrivelse av den 18 december 1913. Styrelsen erinrar däri först om sin skrivelse av den 30 september 1902 samt anför därefter följande:

Järnvägsstyrelsens skrivelse den 18 december 1913.

»Såsom ovan angivits, uppgingo vid tiden för avlåtandet av styrelsens underdåniga skrivelse den 30 september 1902 de utbetalda förskotten till 79,959 kronor 39 öre, därunder 24,271 kronor 39 öre utgjorde kostnaden för den genom statsbanans Krylbo—Örebro försorg uppförda vägporten för Vansbro—Ängelsbergs järnvägs framdragande under statsbanan.

Ifrågavarande förskott hava sedermera ökats med 2,710 kronor 34 öre, som av styrelsen inbetalts till domkapitlet i Västerås för mark, hörande till kyrkoherde-, komministers- och klockarboställena i Skinnskattebergs församling, vilken erfordrats för nämnda statsbana. Den rättegång, som av styrelsen inletts mot Skinnskattebergs kommun för återvinnande av sistberörda belopp, 2,710 kronor 34 öre, har genom Kungl. Maj:ts dom den 24 april 1908 avgjorts, och har styrelsens talan därvid ogillats.

Vad angår ovanberörda vägport, har styrelsens yrkande att av Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag såsom ägare av Vansbro—Ängelsbergs järnväg utfå ersättning för uppförande av samma vägport blivit genom Kungl. Maj:ts dom den 29 maj 1903 ogillat.

De av styrelsen anhängiggjorda rättegångar mot Skinnskattebergs kommun och Örebro läns landsting angående gäldande av kostnader för husflyttningar med

mera hava genom Kungl. Maj:ts domar respektive den 5 november 1907 och den 12 oktober 1909 sålunda utfallit, att svarandena förpliktats att av berörda kostnader till styrelsen utgiva, kommunen 2,137 kronor 25 öre och landstinget 12,710 kronor 15 öre, varemot vissa i målen framställda krav å tillhopa 2,508 kronor 35 öre blivit underkända.

Efter inbetalning av de sålunda utdömda kostnadsbeloppen, tillhopa 14,847 kronor 40 öre, och sedan till statsbanans kassa för infriande av vissa förskott inlevererats 2,969 kronor 39 öre, därav 1,437 kronor 88 öre av domänstyrelsen restituerade skogsmedel, 760 kronor för vissa byggnader, som vid husflyttning av statsbanan övertagits och sedermera försålts, 71 kronor 51 öre av Skinnskattebergs bruksägare ersatta medel och 700 kronor å ett till Frövi—Ludvika järnväg utgivet belopp, samt statsbanebyggnaden påförts ej mindre förenämnda 24,271 kronor 39 öre för vägporten och 2,710 kronor 34 öre för den från de ecklesiastika boställena i Skinnskattebergs församling i anspråk tagna mark än även 2,592 kronor 70 öre, utgörande summan av de krav, vilka i sistnämnda två rättegångar underkänts, ävensom av de belopp, 84 kronor 35 öre, om vilkas utfående rättegång ansetts icke böra anställas, återstå å de i underdåniga skrivelsen den 30 september 1902 omförmälda förskott numera 35,278 kronor 51 öre. Beträffande dessa återstående förskott har styrelsen inlett rättegångar mot Fagersta bruks aktiebolag och Västanfors kommun med yrkande om utfående av respektive 17,560 kronor 51 öre och 17,718 kronor, och har vederbörande häradsrätt genom domar den 16 december 1911 förpliktat svarandena att till styrelsen utgiva, bolaget 17,456 kronor 65 öre och kommunen 17,153 kronor, varemot Svea hovrätt, där såväl styrelsen som svarandena fullföljt talan, uti den 14 november 1913 givna domar ogillat styrelsens yrkanden samt förpliktat styrelsen att såsom ersättning för kostnaderna i målet utgiva till bolaget 488 kronor och till kommunen 568 kronor.

Vad därefter beträffar kostnaderna för statsbanan Krylbo—Örebro, å vilken alla kompletteringsarbeten numera blivit utförda, uppgå desamma enligt räkenskapen till 9,754,952 kronor 1 öre, däri dock icke medräknade ovan omförmälda, förskottsvis utbetalda 35,278 kronor 51 öre för husflyttningar med mera. Då riksdagen för banan anslagit tillhopa 9,624,500 kronor, uppgår alltså det belopp, varmed kostnaderna för närvarande överstiga de anslagna medlen, till 130,452 kronor 1 öre.

Till sistsagda belopp måste emellertid, därest rättegångarna emot Fagersta bruks aktiebolag och Västanfors kommun skulle i högsta instans, dit styrelsen har för avsikt att fullfölja desamma, gå styrelsen emot, läggas dels nyssberörda 35,278 kronor 51 öre dels ock rättegångskostnadsersättning, förslagsvis beräknad till 1,500 kronor, vadan bristen för statsbanan Krylbo—Örebro skulle belöpa sig till 167,230 kronor 52 öre.

Såsom styrelsen i sin förutnämnda underdåniga skrivelse den 30 september 1902 anført, håller styrelsen före, att här omhandlade brist lämpligen bör täckas med det överskott, som förefinnes å de för stambanan genom övre Norrland anslagna medel.

Vad detta överskott beträffar, har detsamma, som i nyssnämnda underdåniga skrivelse uppgivits efter eventuellt utanordnande av vissa i skrivelsen omförmälda gratifikationer belöpa sig till 157,059 kronor 94 öre, sedermera genom likviderande av mindre oguldna belopp för arvoden samt för till banan levererade diverse effekter med mera, minskats med 4,597 kronor 13 öre, vadan för närvarande återstående behållningen utgör 152,462 kronor 81 öre.»

På grund av vad sålunda anförts och då, enligt styrelsens förmanande, skäl icke föreligger att längre fördröja avslutandet av stambanans genom övre Norrland räkenskaper, har styrelsen i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att överskottet, 152,462 kronor 81 öre, å de till arbetena å stambanan genom övre Norrland beviljade medel må överföras till statsbanan Krylbo—Örebro och användas till täckande av ovan omnämnda brist å de av riksdagen för denna senare bana beviljade anslag.

Departements-
chefen.

Den av järnvägsstyrelsen förebragta utredningen visar, att kostnaderna för statsbanan Krylbo—Örebro uppgått till 9,754,952 kronor 1 öre, under det att de därtill anslagna medlen belöpa sig till 9,624,500 kronor, vadan alltså en brist av 130,452 kronor 1 öre uppstått. Till sistnämnda belopp kommer, vad järnvägsstyrelsen kan komma att åläggas slutligen gälda av de till 35,278 kronor 51 öre uppgående, av järnvägsstyrelsen förskotterade belopp, varom tvist vid domstol ännu pågår, ävensom rättegångskostnader i dessa mål.

Å andra sidan inhämtas, att det å anslaget till stambanan genom övre Norrland uppstått en behållning av 152,462 kronor 81 öre, som järnvägsstyrelsen nu anhåller måtte få användas till täckande av förenämnda brist.

Ifrågavarande brist angiver järnvägsstyrelsen i sin skrivelse den 30 september 1902 bero därpå, att en vid beräkning av tilläggsanslag till statsbanan Krylbo—Örebro förväntad nedgång i arbets- och materialpriser icke inträffat, vartill kommit en oförutsedd ökning av kostnaden för markförvärv för utvidgning av Krylbo station. Vad järnvägsstyrelsen sålunda anført beträffande bristens uppkomst torde innebära tillfyllestgörande förklaring av densamma.

Vad därefter angår förslaget att med den å anslaget till stambanan genom övre Norrland uppkomna besparingen täcka ifrågavarande brist å anslaget till statsbanan Krylbo—Örebro, har jag intet att erinra däremot. Visserligen kvarstår ännu i viss mån det skäl, som år 1902 föranledde ett uppskov med frågan, nämligen att slutlig utredning om bristens belopp ännu ej vunnits. Då emellertid det belopp, varom tvist ännu pågår, är väsentligt mindre än det belopp, som var tvistigt, då frågan sist förevar, samt det synes önskvärt, att räkenskaperna för stambanan genom övre Norrland nu få avslutas, anser jag mig böra förorda järnvägsstyrelsens förslag. Behållningen å anslaget till sistnämnda bana 152,462 kronor 81 öre skulle således överföras till anslaget för statsbanan Krylbo—Örebro och den å sistnämnda anslag nu kända bristen

130,452 kronor 1 öre därav gäldas. Å det sålunda till anslaget för statsbanan Krylbo—Örebro överförda beloppet skulle därefter återstå 22,010 kronor 80 öre, som i mån av behov skulle få användas till gäldande av vad som slutligen må komma att åläggas järnvägsstyrelsen av omförmälda förskottsvis utgivna belopp, 35,278 kronor 51 öre, därom tvist ännu pågår, ävensom till rättegångskostnader.

Skulle denna återstod av det överförda beloppet alls icke eller allenast delvis tagas i anspråk eller detsamma åter icke förslå för nyssnämnda ändamål, torde sålunda uppkommande fråga om behållnings användande eller brists täckande få upptagas till särskild prövning framdeles.

Med åberopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det å anslaget till statsbanan genom övre Norrland uppkomna överskott 152,462 kronor 81 öre må överföras till anslaget till statsbanan Krylbo—Örebro att i mån av behov användas till täckande av brist å detta anslag.

Till denna departementschefens hemställan, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Adalgren.
